

WORKSHOP / DUBBELPRESENTATIE

**1. PSYCHIATRISCHE VOORGESCHIEDENIS
EN ABORTUS** JENNEKE VAN DITZHUIJZEN

**2. ONGEWENST ZWANGER: TWIJFEL
IN HET KEUZEPROCES** MARIEKE BRAUER

Universiteit Utrecht

JENNEKE VAN DITZHUIJZEN, MARGREET TEN HAVE,
RON DE GRAAF, CAROL VAN NIJNATTEN & WILMA VOLLEBERGH

PSYCHIATRISCHE VOORGESCHIEDENIS EN ABORTUS

DISCLOSURE BELANGEN - JENNEKE VAN DITZHUIJZEN

(potentiële) belangenverstrengeling   geen

Voor bijeenkomst mogelijk relevante
relaties met bedrijven   geen

• Sponsoring of onderzoeksgeld	• ZonMw & Ministerie van VWS
• Honorarium of andere (financiële) vergoeding	• €50,- aan cadeaubonnen en reiskostenvergoeding
• Aandeelhouder	• geen
• Andere relatie, namelijk ...	• geen
-

OVERZICHT

Studie 1: Prevalentie van psychiatrische voorgeschiedenis bij abortusgroep en controlegroep

- Van Ditzhuijzen, J., Ten Have, M., De Graaf, R., Van Nijnatten, C.H.C.J., & Vollebergh, W.A.M. (2013). Psychiatric history of women who have had an abortion. *Journal of Psychiatric Research*, 47 (11), 1737-1743.

Studie 2: Invloed van psychiatrische voorgeschiedenis op de 'korte termijn beleving' van ongewenste zwangerschap en abortus

- **PRE-ABORTUS: Twijfel, achter het besluit staan, druk van anderen, emotionele belasting**
- **POST-ABORTUS: Emoties, self-efficacy, coping**
  - Van Ditzhuijzen, J., Ten Have, M., De Graaf, R., Van Nijnatten, C.H.C.J., & Vollebergh, W.A.M. The impact of psychiatric history on short-term adjustment to abortion. *Manuscript to be submitted*.

ACHTERGROND DAMHS* ONDERZOEK

Universiteit Utrecht

- **VWS gaf ZonMW opdracht voor longitudinaal onderzoek naar ‘psychosociale gezondheid van vrouwen die abortus meemaken’**
- **De UU voert dit uit (samen met Trimbos)**
- **Adviescommissie van professionals**
- **Duur: 6 jaar, 3 meetmomenten**
- **Cohort 1: DAMHS (325 vrouwen)**
- **Cohort 2: NEMESIS-2 (1902 vrouwen)**

* DAMHS = Dutch Abortion and Mental Health Study

ABORTUS EN PSYCHISCHE GEZONDHEID

Universiteit Utrecht

- **Meeste onderzoek over ABORTUS → PSYCHISCHE GEZONDHEID**
- **Veel review, weinig data**
- **Veel methodologische issues**
- **Veel polemiek & polarisatie**

- **Vaak wordt psychiatrische voorgeschiedenis vergeten**

METHODE VAN ONDERZOEK

Universiteit Utrecht

•Werving bij 7 abortusklinieken

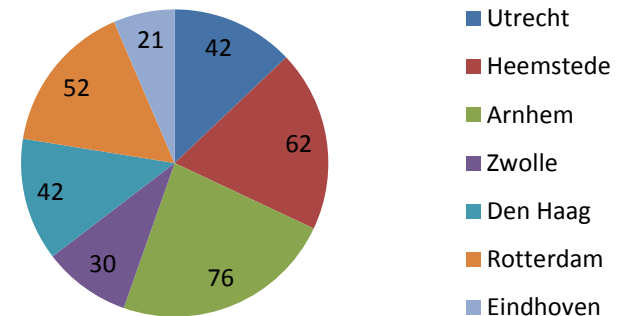
- Vrelinghuis Utrecht
- Casa Rotterdam
- Casa Den Haag
- Stimezo Zwolle
- Mildredhuis Arnhem
- Bloemenhove Heemstede
- Rutgers-Stimezo Eindhoven

•Flyer + antwoordkaart NA behandeling

•Persoonlijk interview (2 uur)

•Gestructureerde vragenlijst (laptop)

aantal geïnterviewde respondenten (n=325)

METINGEN

CIDI 3.0 - constructie van DSM-IV diagnoses

- Stemmingsstoornissen
- Angststoornissen
- Ontwikkelingsstoornissen/ impulscontrolestoornissen
- Alcohol- en drugs afhankelijkheid
- Antisociale persoonlijkheidsstoornis

COVARIATEN

- Leeftijd, partnerstatus, kinderen, etniciteit, werksituatie, opleiding, urbanisatiegraad

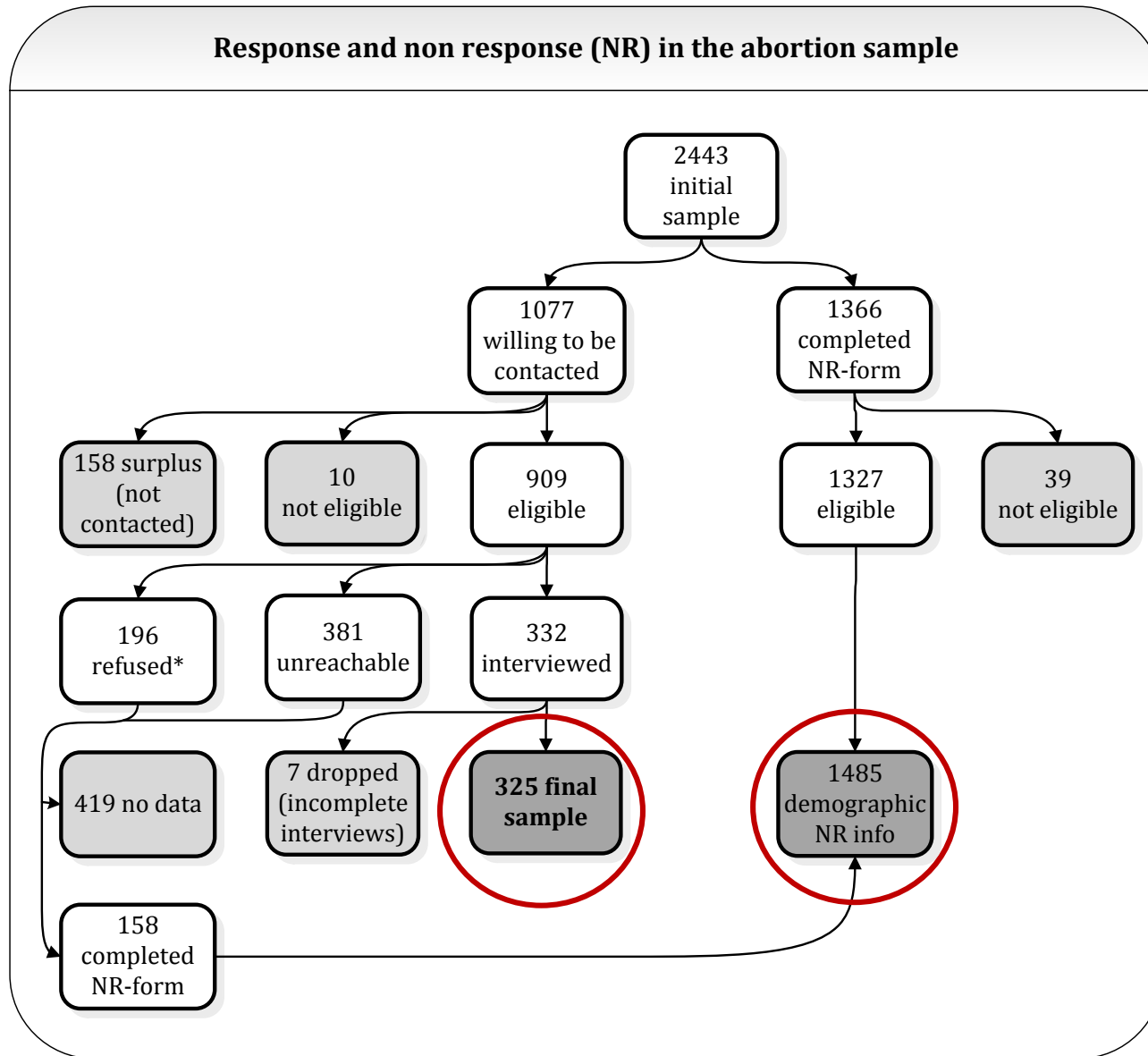
RESPONS

Universiteit Utrecht

Response and non response (NR) in the abortion sample

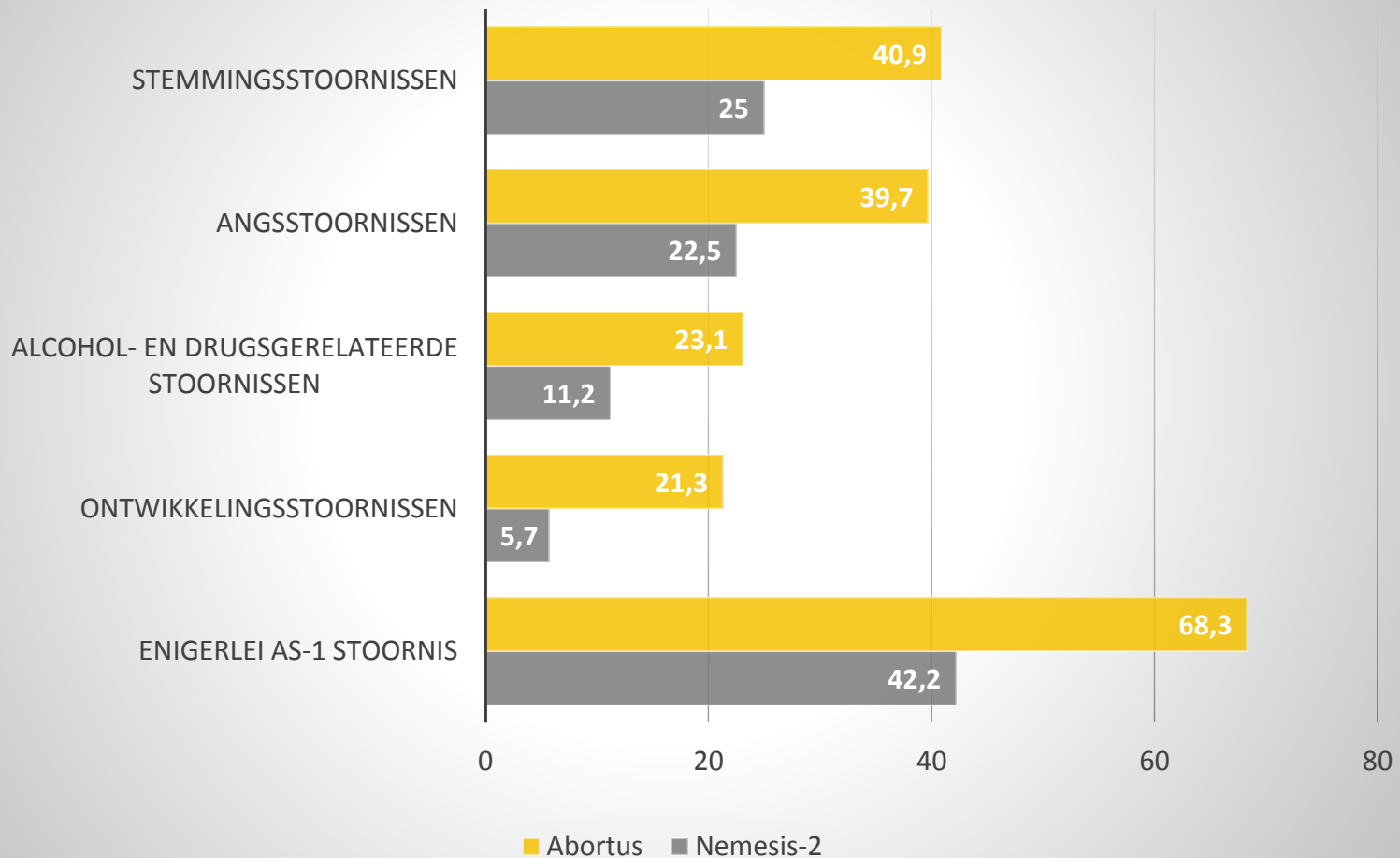
PSYCHIATRISCHE VOORGESCHIEDENIS (1/3)

Universiteit Utrecht

Prevalenties (%) hoofdgroepen As-1 stoornissen

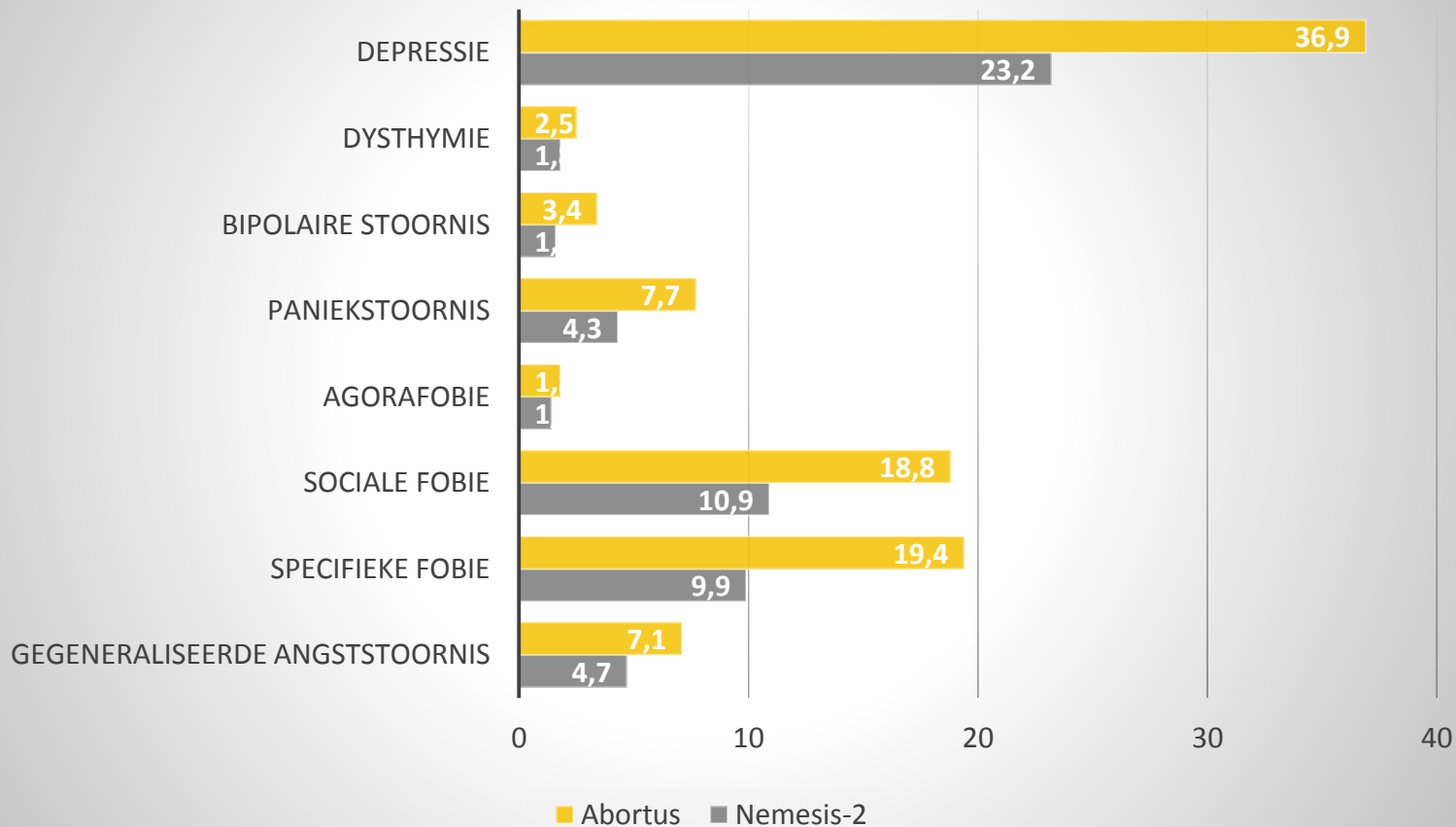
PSYCHIATRISCHE VOORGESCHIEDENIS (2/3)

Universiteit Utrecht

Prevalenties (%) internaliserende stoornissen

Alleen dysthymie, agorafobie en gegeneraliseerde angststoornis → geen verschil

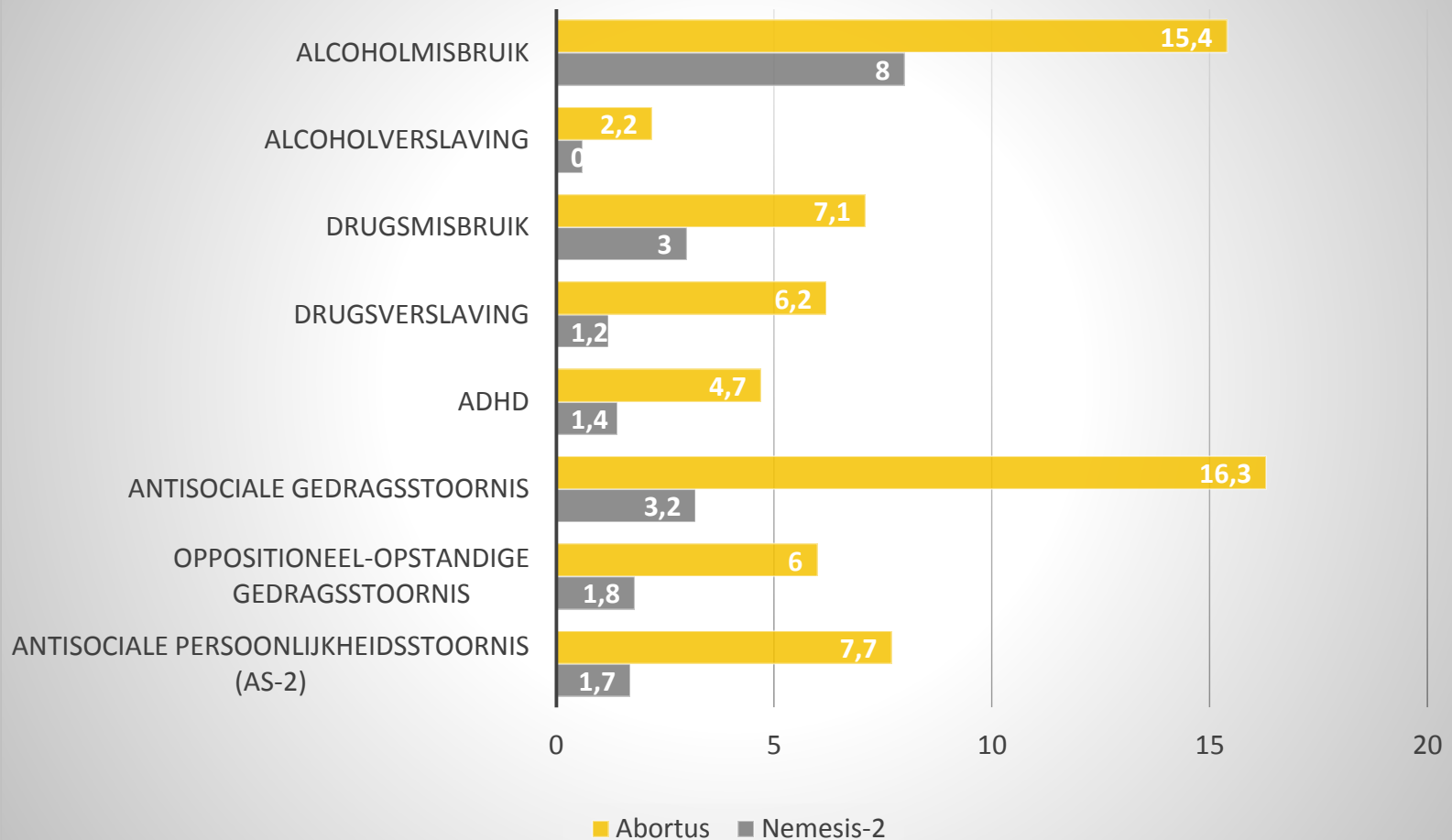
PSYCHIATRISCHE VOORGESCHIEDENIS (3/3)

Universiteit Utrecht

Prevalenties (%) externaliserende stoornissen

RESPONS ANALYSE

	Abortion sample (n=325)	Non-response group (n=1,485)	<i>P</i> value ^a	Population of 2 abortion clinics ^b (n=2,625)	<i>P</i> value ^a	
Mean age (SD)	29.8 (7.7)	28.7 (7.3)	.02	28 (n.a.) ^c	<.001	 Ouder
Living situation n (%)			.42		<.001	
With partner	146 (44.9)	555 (47.5)		834 (33.1)		 Vaker samenwonend
Without partner	179 (55.1)	614 (52.5)		1,689 (66.9)		
Children n (%)			.36		.29	
One or more children	175 (53.8)	636 (56.7)		1,332 (50.7)		
No children	150 (46.2)	486 (43.3)		1,293 (49.3)		
Ethnicity n (%)			<.001		<.001	 Vaker van Nederlandse of westerse afkomst
Dutch + other Western	256 (78.8)	727 (68.5)		1,343 (50.3)		
Non-Western	69 (21.2)	334 (31.5)		1,328 (49.7)		
Education n (%)					<.001	 Hoger opgeleid
Primary education	11 (3.4)	n.a.		144 (6.2)		
Lower secondary education	57 (17.5)	n.a.		402 (17.4)		
Higher secondary education	123 (37.8)	n.a.		1,191 (51.4)		
Higher professional education	134 (41.2)	n.a.		556 (24.0)		
						
						Past bij lagere prevalentie (= onderschatting)

Onze sample is...

Ouder

Vaker samenwonend

**Vaker van
Nederlandse of
westerse afkomst**

Hoger opgeleid

Past bij lagere prevalentie
(= onderschatting)

CONCLUSIES STUDIE 1

- **Vrouwen die een abortus meemaken, hebben vaker een psychiatrische voorgeschiedenis dan vrouwen die geen abortus meemaken:**
    - *Abortusgroep heeft 3x zo grote 'waarschijnlijkheid' om al eerder problemen gehad te hebben*
  - **De resultaten blijven overeind na correctie voor covariaten**
  - **De resultaten blijven overeind na correctie voor mogelijke abortusgerelateerde problemen**
- Het gaat hier dus niet om psychiatrische problemen rondom de abortus, de psychische problemen waren er al (veel) eerder**

IMPLICATIES STUDIE 1

- **Onderzoek naar gevolgen van abortus....**
  - **ALTIJD** voorgeschiedenis meenemen

- **Praktijk abortusklinieken en FIOM....**
  - Komt relatief veel psychiatrische problematiek tegen
  - die niet per se aan de abortus gerelateerd is

- **Mogelijk gevolgen voor...**
  - besluitvormingsproces en post-abortus emoties, coping e.d.

STUDIE 2

- In hoeverre ‘kleurt’ de psychiatrische voorgeschiedenis de beleving van de ongewenste zwangerschap en de abortus, en hoe gaat men er vervolgens mee om?
  - Twijfel, achter besluit staan, ervaren druk van anderen
  - Emotionele belasting van zwangerschap en abortus
  - Post-abortus emoties (opluchting, leegte e.d.)
  - Abortus-specifieke ‘self-efficacy’ en ‘coping’

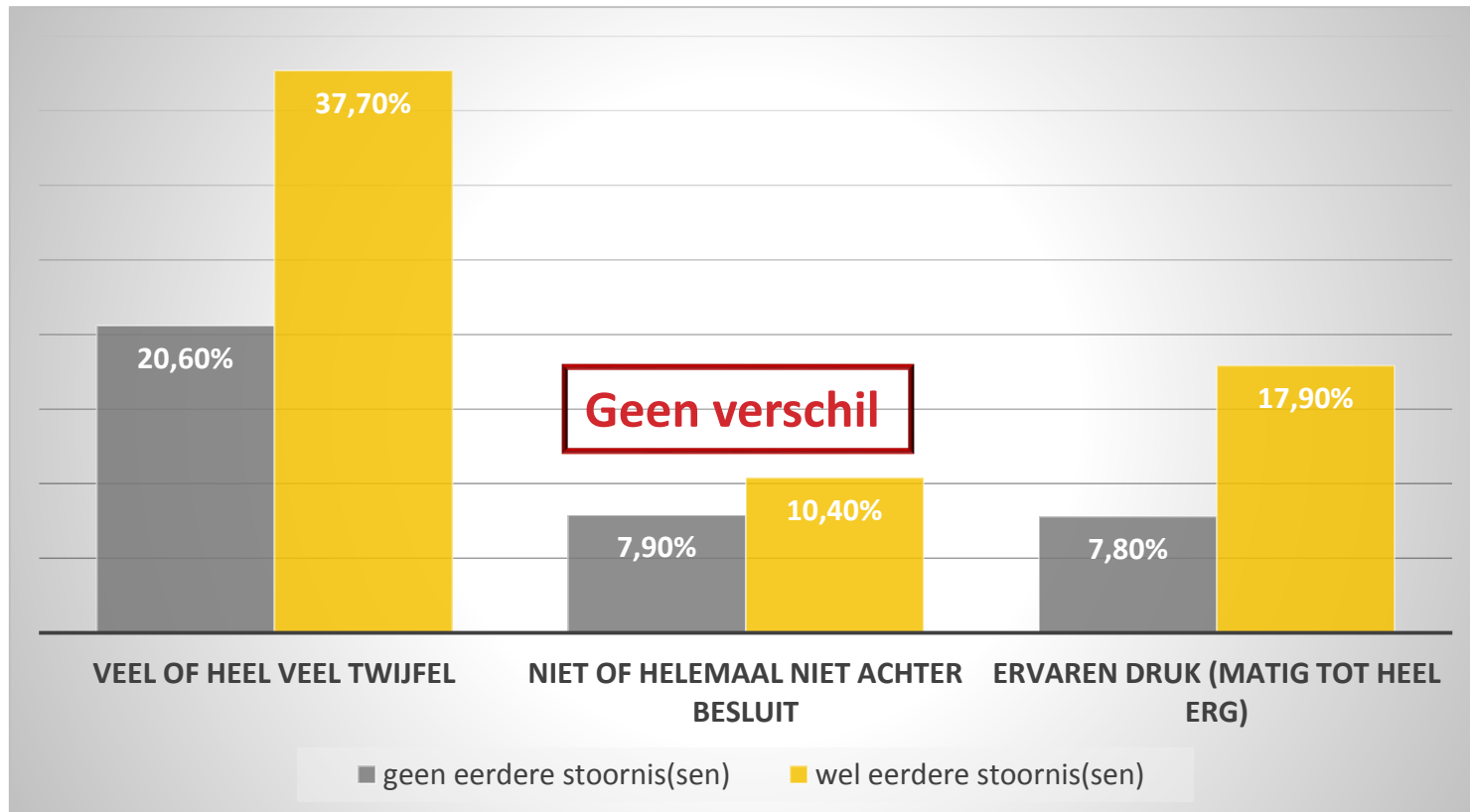
METHODE

- Alleen gekeken naar Abortuscohort DAMHS (n=325)
- Nu was het onderscheid: wel/geen eerdere psychiatrische stoornis
- Rekening gehouden met leeftijd, partnersituatie, kinderen (wel/niet), huishoudinkomen

RESULTATEN: 'problematische' besluitvorming

Universiteit Utrecht

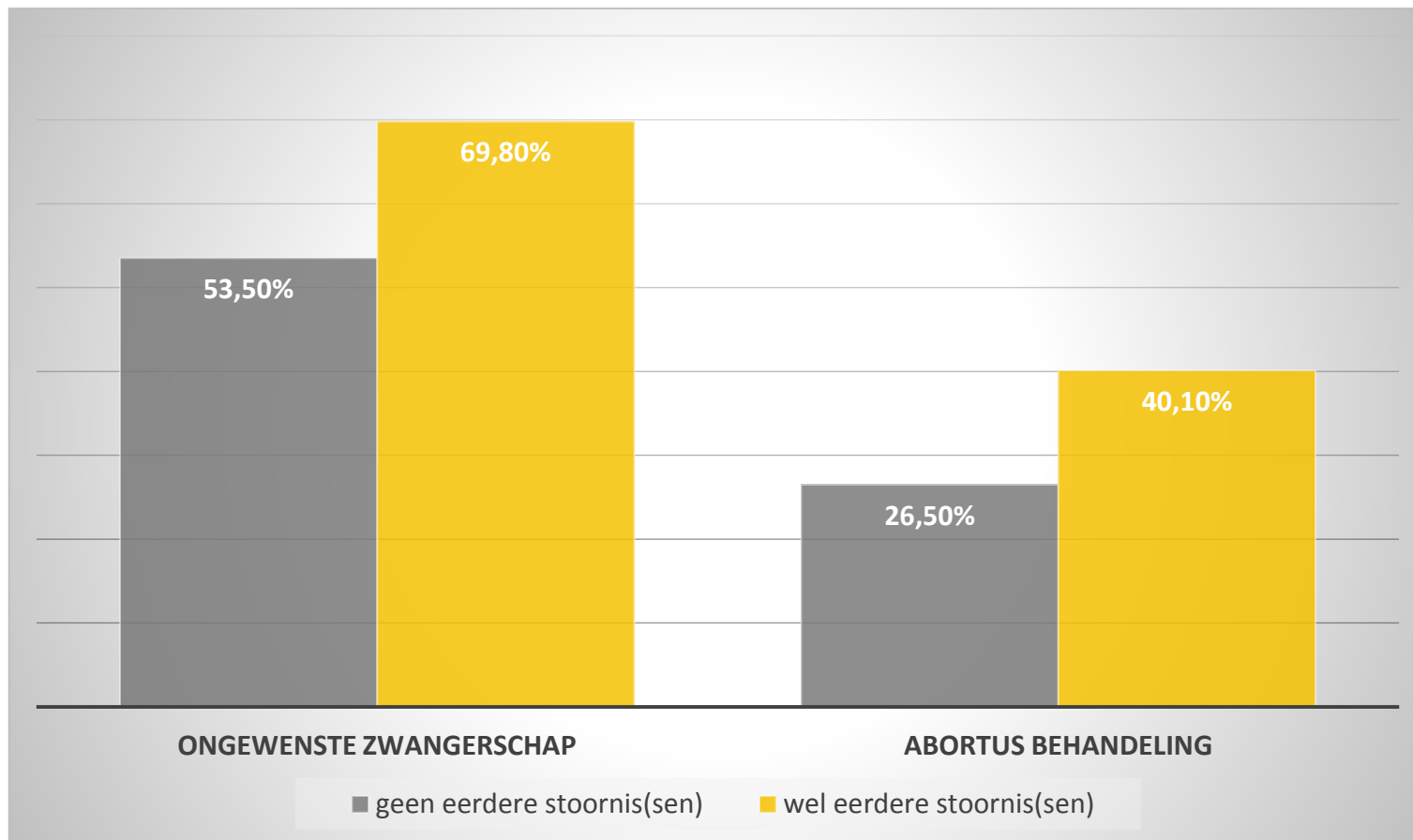
RESULTATEN: hoge emotionele belasting

Universiteit Utrecht

Trimbos
instituut

RESULTATEN:

Emoties na de abortus

Universiteit Utrecht

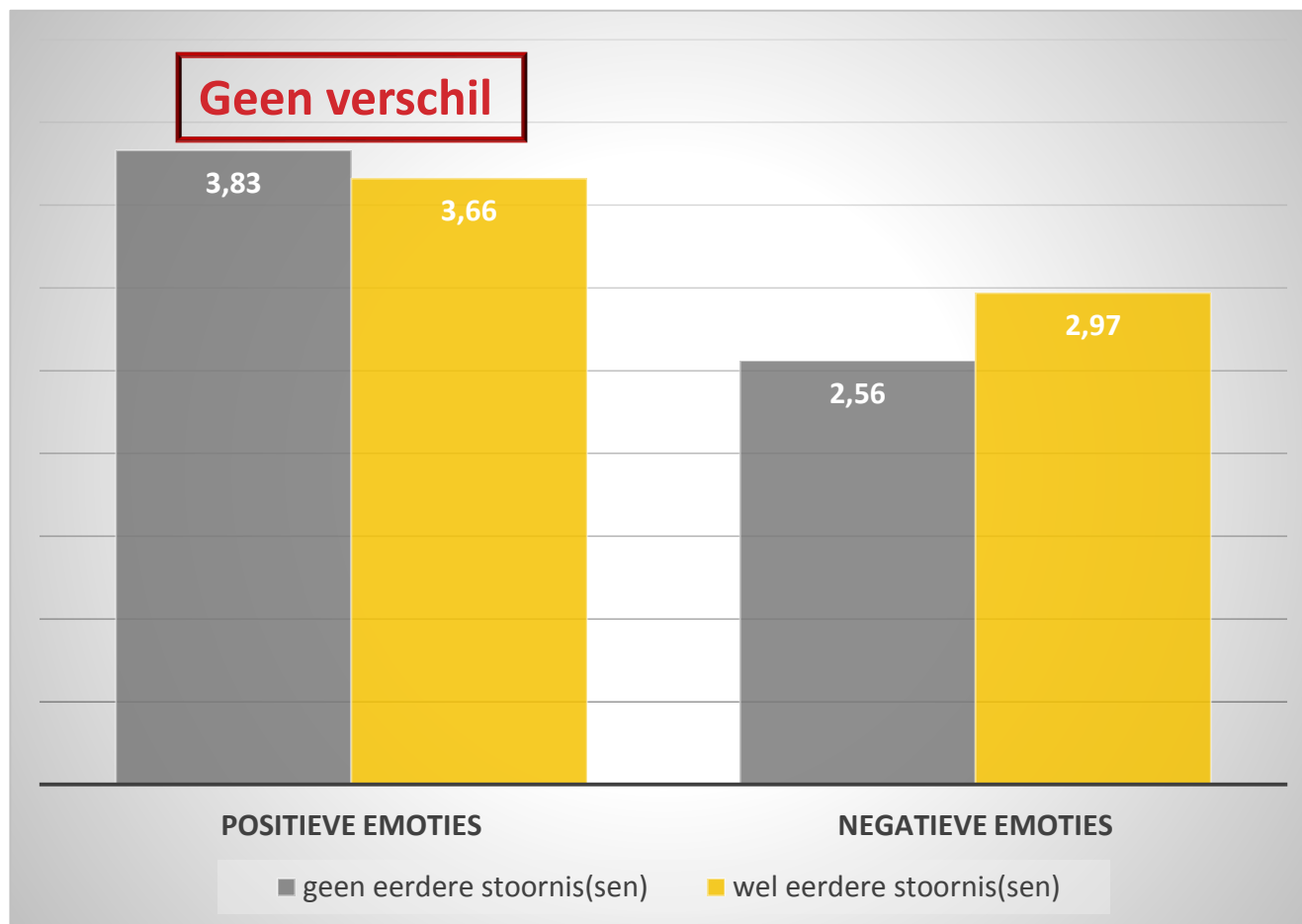
Positieve emoties:

Opluchting
Blij om het af te sluiten

Negatieve emoties:

Schuldgevoel
Leegte
Verlies

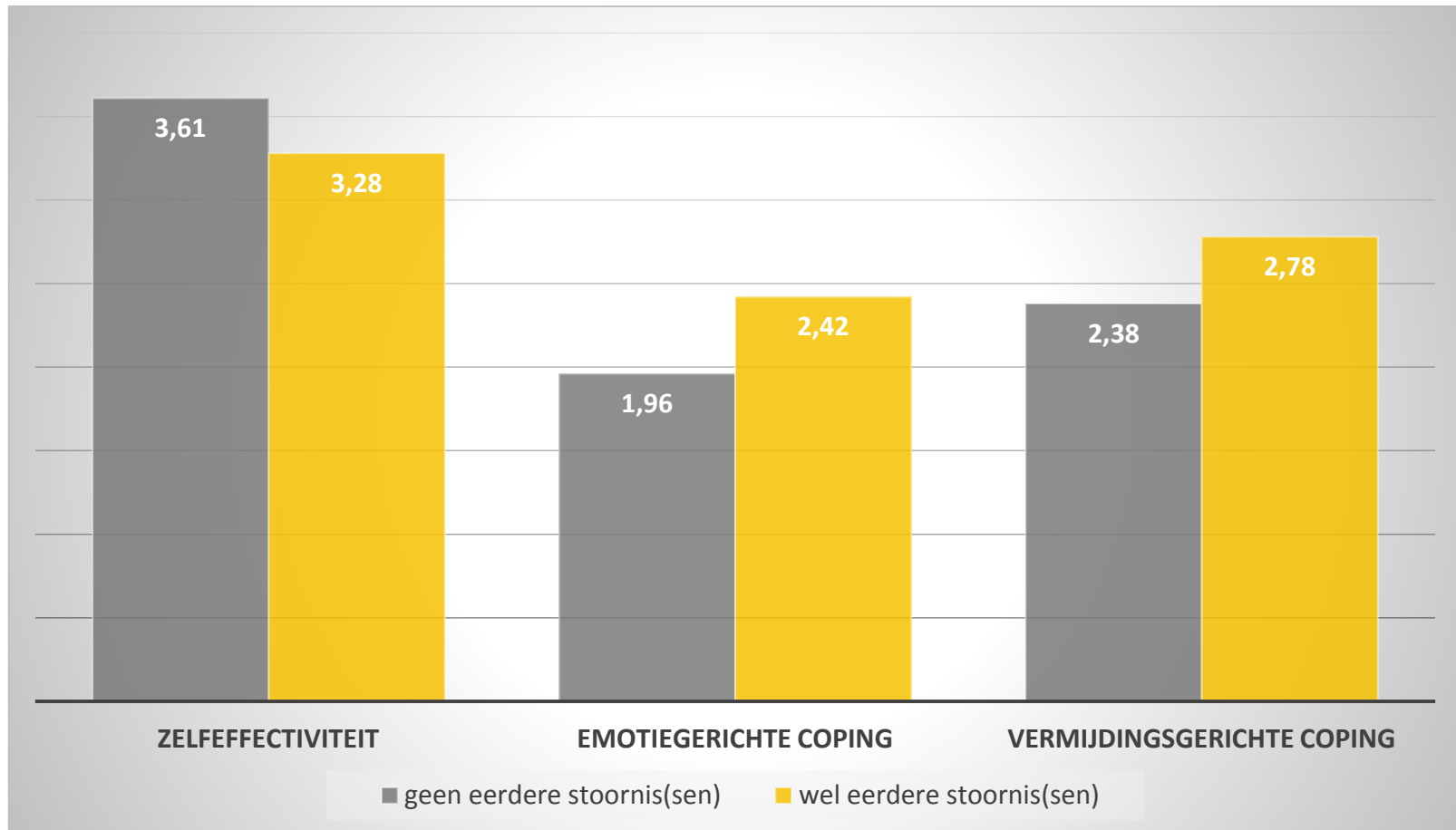
NB het gaat hier om gemiddelde scores op de schaal (1-5)

RESULTATEN: zelfeffectiviteit en coping

Universiteit Utrecht

NB het gaat hier om gemiddelde scores op een schaal (1-5)

WAREN ER NOG VERSCHILLEN VOOR TYPE STOORNISSEN?

Universiteit Utrecht

- **JA, meestal was het effect het sterkst (of alleen sterk) in de groep met zowel internaliserende als externaliserende stoornissen**
  - Twijfel
  - Ervaren druk
  - Emotionele belasting ongewenste zwangerschap
  - Emotionele belasting abortus
  - Vermijdingsgerichte coping
- **En soms was het effect het sterkst (of alleen sterk) in de groep met internaliserende stoornissen**
  - Negatieve emoties
  - Emotiegerichte coping

CONCLUSIES

- **Vrouwen met een psychiatrische voorgeschiedenis**
  - Ervaren meer problemen tijdens het besluitvormingsproces en hebben meer moeite met de abortus achteraf
  - Ervaren meer druk van partner of familie

- **Problemen rondom abortus hangen (voor een belangrijk deel) samen met eerdere psychiatrische problematiek**

- **Het hebben van een psychiatrische voorgeschiedenis is niet van invloed op**
  - Achter het besluit staan
  - Positieve emoties

IMPLICATIES

- Vrouwen met een psychiatrische achtergrond **vragen wellicht extra zorg (?)**
- Andersom: ernstige twijfel en andere problemen rond de abortus kunnen een **indicatie zijn van onderliggende psychiatrische problematiek**
- Deze vrouwen hebben **mogelijk baat bij doorverwijzing** naar reguliere hulpverlening (niet specifiek op abortusverwerking gericht)

NUANCERING

- **We kunnen nog niets zeggen over hoe het op de langere termijn gaat met deze vrouwen**
- **Vrouwen die een abortus meemaken hebben lang niet altijd problemen**
- **Vrouwen die van tevoren weinig problemen hadden, hebben minder problemen met een abortus**

WAAR STAAN WE NU?

- Tweede interviewronde afgerond, 264 respondenten geïnterviewd (=81,2% respons)
- Analyses in volle gang
- Derde ronde gepland medio volgend jaar

TAKE HOME MESSAGES

- Psychiatrische problematiek komt veel voor onder abortusgroep → Mogelijk voorspeller van abortus
- Psychiatrische problematiek speelt grote rol bij problemen rond de abortus → Twijfel e.d. **mogelijk indicatief** voor psychiatrische problematiek

VRAGEN...

- Herkennen jullie dit?
- Wat hebben vrouwen met psychische problematiek nodig (in de hulpverlening)?

Universiteit Utrecht

BEDANKT VOOR DE AANDACHT!

Jenneke van Ditzhuijzen

j.m.vanditzhuijzen@uu.nl

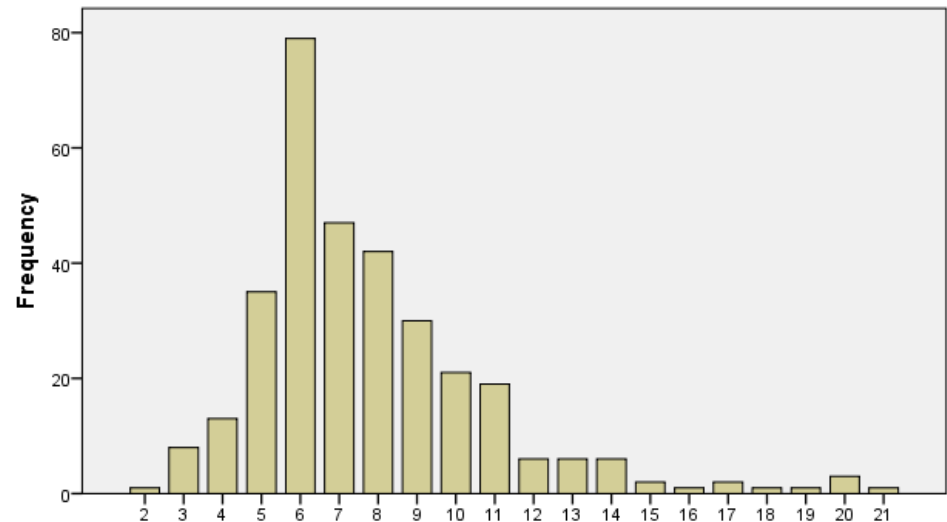
TERMIJN ZWANGERSCHAP

Gemiddeld 7,8 weken

Meeste (modus) 6 weken

23 2^e trimester behandelingen

A2. Hoeveel weken was u zwanger toen u de abortus liet uitvoeren? (Dit is het aantal weken gerekend vanaf de eerste dag van de laatste menstruatie (!) tot aan de dag van de abortus. Dus het aantal weken 'overtijd' + 4 weken, tot de abortus. Dit is ook de

A2. Hoeveel weken was u zwanger toen u de abortus liet uitvoeren? (Dit is het aantal weken gerekend vanaf de eerste dag van de laatste menstruatie (!) tot aan de dag van de abortus. Dus het aantal weken 'overtijd' + 4 weken, tot de abortus. Dit is ook de

RESULTATEN

	Abortion sample (n=325) % (s.e.)	Reference sample ^a (n=1902) % (s.e.)	Extra slides Odds Ratio ^b (95% C.I.)	P value
Any mood disorder	40.9 (2.7)	25.0 (0.9)	2.30 (1.78-2.98)	<.001
Major depression	36.9 (2.7)	23.2 (1.0)	2.18 (1.67-2.83)	<.001
Dysthymia	2.5 (0.9)	1.8 (0.3)	1.14 (0.51-2.57)	.75
Bipolar disorder	3.4 (1.0)	1.6 (0.3)	2.26 (1.07-4.77)	.03
Any anxiety disorder	39.7 (2.7)	22.5 (1.0)	2.31 (1.79-2.99)	<.001
Panic disorder	7.7 (1.5)	4.3 (0.5)	2.06 (1.27-3.35)	.004
Agoraphobia	1.8 (0.7)	1.4 (0.3)	1.64 (0.64-4.19)	.30
Social phobia	18.8 (2.2)	10.9 (0.7)	1.94 (1.40-2.70)	<.001
Specific phobia	19.4 (2.2)	9.9 (0.7)	2.30 (1.66-3.20)	<.001
Generalized anxiety disorder	7.1 (1.4)	4.7 (0.5)	1.51 (0.93-2.47)	.10
Any substance use disorder	23.1 (2.3)	11.2 (0.7)	2.16 (1.58-2.95)	<.001
Alcohol abuse	15.4 (2.0)	8.0 (0.6)	1.83 (1.27-2.62)	.001
Alcohol dependence	2.2 (0.8)	0.6 (0.2)	4.21 (1.53-11.59)	.005
Drug abuse	7.1 (1.4)	3.0 (0.4)	2.28 (1.35-3.86)	.002
Drug dependence	6.2 (1.3)	1.2 (0.2)	4.96 (2.55-9.66)	<.001
Any impulse control disorder^c	21.3 (2.3)	5.7 (0.6)	4.35 (3.01-6.28)	<.001
ADHD	4.7 (1.2)	1.4 (0.3)	3.50 (1.71-7.15)	.001
Conduct disorder	16.3 (2.1)	3.2 (0.4)	6.97 (4.41-11.01)	<.001
Oppositional defiant disorder	6.0 (1.3)	1.8 (0.3)	2.91 (1.58-5.34)	.001
Any Axis-1 disorder	68.3 (2.6)	42.2 (1.1)	3.06 (2.36-3.98)	<.001
Antisocial Personality Disorder	7.7 (1.5)	1.7 (0.3)	3.87 (2.17-6.90)	<.001

A: Weighted percentages.

B: Controlled for age, living situation, education, ethnicity, work situation and urbanicity